

שמירת המקדש

"וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתֵּי הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמַרְתֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא יִהְיֶה עוֹד קֶצֶף עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר יח ה).¹
 "וְלֹא שְׁמַרְתֶּם מִשְׁמַרְתֵּי קִדְשֵׁי וְתִשְׁמְרוּ לְשִׁמּוֹן לְשִׁמְרֵי מִשְׁמַרְתֵּי בְּמִקְדָּשֵׁי לָכֵם" (יחזקאל מד ח).²

רמב"ן במדבר הקדמה

אחר שביאר תורת הקרבנות בספר השלישי, התחיל עתה לסדר בספר הזה המצוות שנצטוו בענין אהל מועד. וכבר הזהיר על טומאת מקדש וקדשיו לדורות.³ ועתה יגביל את המשכן בהיותו במדבר, כאשר הגביל הר סיני בהיות הכבוד שם, וציווה: "והזר הקרב יומת" כאשר אמר שם: "כי סקול יסקל". וצוה: "ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו", כאשר אמר שם: "וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו וגו'". וצוה: "ושמרתם את משמרת הקדש ואת משמרת המזבח", כאשר אמר שם: "וגם הכהנים הנגשים אל ה' יתקדשו וגו'". "והכהנים והעם אל יהרסו לעלות וגו'".⁴ והנה צוה איך תהיה משמרת המשכן וכליו ואיך יחנו סביב ויעמוד העם מרחוק והכהנים הנגשים אל ה' איך יתנהגו בו בחנותו ובשאת אותו ומה יעשו במשמרתו. והכל מעלה למקדש וכבוד לו כמו שאמרו אינו דומה פלטרין של מלך שיש לו שומרין לפלטרין שאין לו שומרין.⁵ והספר הזה כולו במצוות שעה שנצטוו בהם בעומדם במדבר ובנסים הנעשים להם, לספר כל מעשה ה' אשר עשה עמהם להפליא. וספר כי החל לתת אויביהם לפנייהם לחרב וצוה איך תחלק הארץ להם ואין בספר הזה מצוות נהגות לדורות זולתי קצת מצוות ובעניני הקרבנות שהתחיל בהן בספר הכהנים ולא נשלם ביאורן שם והשלימן בספר הזה.⁶

¹ הזיכרון החרף שלנו מפרשת קרח הוא הארץ שפצתה את פיה, אבל בתודעת הדור ההוא נראה שנצרב דווקא האירוע של שריפת 250 האיש מקטירי הקטורת. וכך מסתיים פרק יז החותם את פרשת קרח ואת ניסיון המטה שבא לאושש את מעמד הכהונה שקרח ערער עליו: "ויאמרו בני ישראל אל משה לאמר הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו: כל הקרב הקרב אל משכן ה' מות האם תמנו לגוע". לפיכך באה פרשה זו לחזור ולצוות על שמירת המקדש. הצינוי הראשון נאמר כבר בפרק ג פסוק לח בתחילת הספר: "והחנינים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל והזר הקרב יומת". ואולי עוד קודם בפרק א פסוק נג: "והלוים יחנו סביב למשכן העדת ולא יהיה קצף על עדת בני ישראל ושמרו הלוים את משמרת משכן העדות" – פסוקים שנראה להלן. כך או כך, בפרשתנו חוזרים הדברים ונשנים, לא רק בפסוק ה שהבאנו, אלא גם בפסוק ג שקדם לו: "ושמרו משמרתך ומשמרת האוהל וכו'" ובפסוק ז שאוחר לו: "ואתה ובניך תשמרו את כהונתכם וכו'". אנחנו ספרנו עשרה אזכורים של השורש שמ"ר או הערך משמרת בפרק שלנו. וכל זה, "לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן, הזהיר עליו הכתוב את כל הענין" כלשון מדרש ספרי שנראה להלן.

² ואתם, בית המרי, זועק הנביא יחזקאל, לא שמרתם את משמרת המקדש, כפי שהוא אומר פסוק קודם: "בְּהִבְיָאֲכֶם בְּנֵי נֹכַר עָרְלֵי לֵב וְעָרְלֵי בֶשֶׁר לְהִיּוֹת בְּמִקְדָּשֵׁי לְחַלְלוֹ אֶת בְּיַתִּי וכו'". רז"ק מפרש: "אותם שהיו שומרים לכם במשמרת עכו"ם שלכם שמתם שומרי משמרת במקדש". ורש"י שם: "תשימון לכם לדעתכם במקדש אנשים רוצחים שאינם ראויין להיות שומרי משמרת". אך בהמשך דבריו של יחזקאל הוא מדבר בשבח בני צדוק הכהנים אשר שמרו את משמרת המקדש: "והפכהנים הלוים בני צדוק אשר שָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתֵּי מִקְדָּשֵׁי בְּתַעֲוִת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַלֵּי הַמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי לְשִׁרְתִּי וְעָמְדוּ לִפְנֵי הַקְּרִיבִי לִי חֶלֶב וְדָם נְאֻם אֲדֹנָי ה'". (הפסוק הפותח את הפרשת פרשת אמור). הוא בית צדוק "הכהן הנאמן" אשר קם תחת בית עלי (מלבי"ם, שמואל א ב לה).

³ נראה שכוונתו לפסוק בספר ויקרא טו לא: "והזרתם את בני ישראל מטמאתם ולא ימתו בטמאתם בטמאתם את משכני אשר בתוכם". וזה לכלל בני ישראל ולענין טומאה. וכאן, בספר במדבר, הגבלה כללית, גם למי שטהור. יצירת מעגלי קדושה ומשמרת סביב המשכן במדבר וסביב בית המקדש לדורות.

⁴ רמב"ן יוצר מקבילות של פסוקים מספר במדבר המגבילים את הגישה למשכן, עם פסוקים מספר שמות המגבילים את הגישה להר סיני במעמד מתן תורה: במדבר א נא מול שמות יט יג, במדבר ד כ מול שמות יט כא, במדבר יח ה (הפסוק שלנו) מול שמות יט כב ושמות יט כד (שהוא פסוק קצת בעייתי משום ששם גם הכהנים מוגבלים). רמב"ן בעצם אומר שספר במדבר מעלה את קדושתם של המשכן והמקדש מעבר למה שנאמר בספר ויקרא ונותן לו תוקף של קדושת מעמד הר סיני (יש פסוק בויקרא ח לה שמדבר על משמרת המשכן, אבל רמב"ן כנראה לא מחשיב אותו). ובדומה למעמד הר סיני, הקדושה איננה במקום הפיסי שהרי נדדו במדבר, אלא במקום בו שרוי המשכן ברגע מסוים. ראה מסכת תענית כא ע"ב: "תנינא, רבי יוסי אומר: לא מקומו של אדם מכבדו, אלא אדם מכבד את מקומו. שכן מצינו בהר סיני שכל זמן שהשכינה שרויה עליו - אמרה תורה: גם הצאן והבקר אל ירעו אל מול ההר ההוא. נסתלקה שכינה ממנו - אמרה תורה: במשוך היובל המה יעלו בהר. וכן מצינו באהל מועד שבמדבר, שכל זמן שהוא נטוי אמרה תורה: וישלחו מן המחנה כל צרוע. הוגללו הפרוכת - הותרו זבין והמצורעים ליכנס שם". אבל לא כך במקדש עולמים ואולי לכן נחרב שכן שכחו את הכלל שהאדם מכבד את מקומו והשתמשו בכבוד המקדש על מנת לכבד את עצמם.

⁵ ראה ספרי זוטא במדבר יח ד: "גדולה למקדש שיש עליו שומרין. לא דומה פלטרין שאין עליו שומרין שיש עליו שומרין שנ' והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שומרין משמרת המשכן (במדבר ג לח) מה תלמוד לומר למשמרת בני ישראל אלא בזמן שהקטן שומר הגדול פוסע עליו ונכנס ובזמן שהגדול שומר אין הקטן פוסע עליו ונכנס".

⁶ מוטיב עיקרי של ספר במדבר, בעיני רמב"ן הוא משמרת המשכן "וכבוד לו" – פלטרין של מלך שיש לו שומרים. ושאר הספר? מעשי הניסים במדבר והתחלת כיבוש הארץ והשלמת אי אלו דינים. (לפי מניין ספר החינוך יש בספר במדבר סה"כ 49 מצוות, 29 עשה ו- 20 לא תעשה). ראה איך רמב"ן מתעלם מפרשות תלוונות דור המדבר, החל במתאוננים, דרך המתאווים וכלה בחטא המרגלים בו נגזרה עליהם כליה במדבר. ספר בו התחלף דור שלם ויוצאי מצרים לא זכו להיכנס לארץ הוא ספר "מעשה ה' אשר עשה עמהם להפליא"? נשמח לקבל הסברים לרמב"ן זה. ועד שייגיעו אלה, נמשיך בנושא משמרת המשכן – המקדש שללא ספק הוא מוטיב מרכזי בתחילת הספר כפי שמציין רמב"ן. ואנו בחרנו לדרוש בו דווקא באזכור החוזר בפרשתנו לאחר חטא קרח ועדתו. אבל חלק ניכר מהדרשות והמפרשים הם אכן על תחילת הספר ועל הפסוק שכבר הבאנו בהערה 1, במדבר ג לח: "והחנינים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל והזר הקרב יומת", פסוק המדגיש את המשמרת האישית של משה, אהרון ובניו. הם השומרים המכובדים של פלטרין המלך.

משנה מסכת תמיד פרק א משנה א⁷

בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש: בבית אבטינס, בבית הניצוץ ובבית המוקד. בית אבטינס ובית הניצוץ היו עליות והרובים שומרים שם.⁸ בית המוקד - כיפה ובית גדול היה, מוקף רובדים של אבן; וזקני בית אבטינס שם ומפתחות העזרה בידם. ופרחי כהונה איש כיסתו בארץ.⁹ לא היו ישנים בבגדי קדש, אלא פושטין ומקפלין ומניחים אותן תחת ראשיהן ומתכסין בכסות עצמן. אירע קרי לאחד מהן, יוצא והולך לו במסיבה ההולכת תחת הבירה¹⁰ והנרות דולקין מכאן ומכאן, עד שהוא מגיע לבית הטבילה. ומדורה היתה שם ובית כסא של כבוד. וזה היה כבודו: מצאו נעול - יודע שיש שם אדם. פתוח - יודע שאין שם אדם.¹¹ ירד וטבל עלה ונסתפג ונתחמם כנגד המדורה. בא וישב לו אצל אחיו הכהנים עד שהשערים נפתחים, יוצא והולך לו.¹²

מסכת מידות פרק א משניות א-ב¹³

בשלשה מקומות הכהנים שומרים בבית המקדש: בבית אבטינס ובבית הניצוץ ובבית המוקד. והלויים בעשרים ואחד מקום: חמישה על חמישה שערי הר הבית,¹⁴ ארבעה על ארבע פנותיו¹⁵ מתוכו, חמישה על חמישה שערי העזרה,¹⁶ ארבע על ארבע פנותיה מבחוץ.¹⁷ ואחד בלשכת הקרבן ואחד בלשכת הפרוכת ואחד לאחורי בית הכפורת.

איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר ואבוקות דולקין לפניו. וכל משמר שאינו עומד, אומר לו איש הר הבית: שלום עליך! ניכר שהוא ישן, חובטו במקלו. ורשות היה לו לשרוף את כסותו. והם אומרים: מה קול בעזרה? קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפים שיסן לו על משמרו. רבי אליעזר בן יעקב אומר: פעם אחת מצאו את אחי אמא ישן ושרפו את כסותו.¹⁸

⁷ רובה של מסכת תמיד מוקדש לקרבן תמיד של שחר וממילא לתחילת עבודת המקדש בבוקר. והגם שבבית המקדש "הלילה הולך אחר היום" (תוספתא זבחים ו יח), כאן, מקדימה המשנה את תיאור שמירת המקדש בלילה (מחלוקת ראשונים היא אם השמירה הייתה רק בלילה או גם ביום, ראה קהתי), על מנת לתאר את המעבר מהלילה ליום ואת יקיצת עבודת המקדש. לצד פרטי קרבי הקרבן, יש במסכת זו תיאורים של אופן ההתנהלות בית המקדש, כגון הקריאה "ברקאי" לציון עלות השחר ("האיר כל פני המזרח עד שהוא בחברון", ירושלים חולקת כבוד לאבות האומה), עריכת הפיס (ההגרות), קולה של המגרפה, קריאת עשרת הדברות ועוד. ראה שם הבדיקה שהיו עושים כל בוקר לוודא שהכל תקין בבית המקדש, משנה ג שם: "... ושתי אבוקות של אור בידם ונחלקו לשתי כתות: אלו הולכים באכסדרא דרך המזרח ואלו הולכים באכסדרא דרך המערב. היו בודקין והולכין עד שמגיעין למקום בית עושי חביתים. הגיעו אלו ואלו אמרו: שלום, הכל שלום". בית המקדש כשיר לתחילת העבודה. וסיום המסכת הוא בסדר שיר של יום: "השיר שהיו הלויים אומרים במקדש: ביום הראשון היו אומרים: לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. בשני היו אומרים: גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו הר קדשו ... בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכולו שבת מנוחה לחיי העולמים". לא נוכל להתעכב ולהסביר את המשנה במלואה והרוצה להשלים יעיין בקהתי.

⁸ הרובים הם צעירי הכהונה.

⁹ ישנים על כסות ע"ג הרצפה ולא על מיטות.

¹⁰ במחילות שתחת הר הבית שהמחילות אין בהן מקדושת הר הבית.

¹¹ זה המקור לכינוי של שירותים - בית הכבוד או בית הכסא או בשמו המלא בית כסא של כבוד. (ביטוי שנראה שאינו כבר בשימוש היום). יש אומרים שהוא מלשון צניעות שאדם מתכבד ונפנה לצרכיו. ובמסכת דרך ארץ (וכן בגמרא ברכות ס ע"ב) הוא מתן הכבוד למלאכים: "הנכנס לבית הכסא אומר התכבדו מכובדים קדושים משרתי עליו תנו כבוד לאלהינו ועמדו במקומכם ... המתין לי עד שאכנס ואצא שזה דרכן של בני אדם". אבל כאן נראה שהכבוד הוא לזולת - כיבוד הפרטיות של מי שנכנס לפניו. בבית המקדש מכובדים הכהנים איש את רעהו בצרכיהם האנושיים והטבעיים והמקום נקרא: **בית כסא של כבוד!**

¹² שכן יש לו דין של "טבול יום" שלא יכול לשרת באותו היום בבית המקדש (אבל לערב כן, ראה תחילת מסכת ברכות). ובגמרא שם, תמיד כו ע"א, מובא שהסמך לכל עניין שמירה הכהנים במקדש הוא הפסוק במדבר ג לח שהבאנו לעיל: "והחנינים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרח מזרח משה ואהרן ובניו שמרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל". ואחרי דין ודברים מדוע שומרים בשלושה מקומות, מגיעה הגמרא למסקנה שהסמך לכך הוא המלים: "אהרן ובניו שומרי משמרת המקדש, אהרן - בחד מקום, ובניו - בשני מקומות". או כשיטת רב אשי שכתוב בפסוק שלוש פעמים "שמירה": "שומרים משמרת למשמרת". ומה נעשה עם משה? האם נמנה אותו עם הכהנים? ראינו כבר מספר פעמים שיש דעה שלמשה היה דין של כהן גדול כל חייו ולא רק בשבעת ימי המילואים (שמות רבה תצווה לו א, ויקרא רבה יא ו ועוד), אבל כאן אולי אין צורך בכך, משום שלצד שמירת הכהנים הייתה מעגל שמירה שני של שמירת הלויים כפי שנראה להלן. "משה היה שייך למחנה לוי ושומר מבחוץ, ואהרן ובניו שומרים מבפנים" (מלב"ם ויקרא ב רלד).

¹³ מסכת זו מופיעה במשניות (ובתלמוד הבבלי, משנה בלבד) מיד לאחר מסכת תמיד ולעניינינו ממשיכה את נושא שמירת המקדש.

¹⁴ שני שערי חולדה בדרום, שער קיפונוס במערב, טדי בצפון ("שלא היה משמש לכלום", והשמירה עליו מדגישה שכל עניין השמירה היה יותר משום כבוד והדר ולא לשם הגנה), שער המזרח (שושן הבירה). ראה משנה ג שם.

¹⁵ של הר הבית, מתוכו - מבפנים.

¹⁶ ראה פירוט שערי העזרה במשניות ד-ה שם: שער הדלק, הבכורות והמים בדרום. שער ניקנור במזרח. ובצפון: שער הניצוץ, הקרבן ובית המוקד ששנים מהם ראינו כבר אצל הכהנים ובהם הכהנים שומרים מלמעלה (מבפנים) והלויים מלמטה (מבחוץ).

¹⁷ עד כאן 18 נקודות שמירה. יתר השלושה כדלהלן. ובסה"כ 21 שמירות ללויים + 3 לכהנים סה"כ 24.

¹⁸ ומנין לומדים את עניין משמרות הלויים? (משמרות הכהנים ראינו בהערה 12 שהוא הפסוק במדבר ג לח. משמרות הלויים מנין? ואין לנו גמרא שתשאל מנא הני מילי). מבאר רמב"ן שהמקור הוא הפסוק במדבר א נג: "והלויים יתנו סביב למשכן העדת ולא יהיה קצף על עדת בני ישראל ושמרו הלויים את משמרת המשכן העדות - אף על פי שנאמר זה במשכן בהיותו בין הדגלים במדבר, הוא מצוה לדורות גם במקדש, כי מכאן תקנו המשמרות. וטעם ושמרו הלויים את משמרת משכן העדות - שישמרו אותו בלילה וילכו סביב המשכן, כמו שאמרו (ספרי קרח קטז) הכהנים שומרים מבפנים והלויים מבחוץ". מכאן משמרות הלויים שבסדר המקרא קדמו למשמרות הכהנים שחוזרים ומאוששים בפרשתנו. שהרי קרח מבני לוי היה ולא בא לערער על הלוייה, רק על הכהונה.

ספרי במדבר פיסקא קטז ד"ה ושמו משמרתך

"ושמרו משמרתך ומשמרת כל האהל",¹⁹ זו היא שאמרנו ישרתוך בעבודתם ומנה מהם גזברים ואמרכלים²⁰ ... ר' נתן אומר: מיכן רמז לשיר מן התורה, אלא שנתפרש ע"י עזרא.²¹ ר' חנניה בן אחי ר' יהושע אומר: אין צריך שהיה כבר נאמר: "משה ידבר והאלהים יענו בקולי" (שמות יט ט), מיכן רמז לשיר מן התורה²²

"ושמרתם את משמרת הקודש ואת משמרת המזבח" - הרי זו אזהרה לבית דין של ישראל להזהיר את הכהנים שתהא העבודה נעשית כתיקנה. שכשעבודה נעשית כתיקנה, הם כלים את הפורענות מלבוא לעולם.²³

"ולא יהיה עוד קצף על בני ישראל". שאין תלמוד לומר "עוד"! אלא שכבר קצף. כיוצא בו אתה אומר: ולא יהיה עוד מבול (בראשית ט יא). שאין תלמוד לומר "עוד"! ומה תלמוד לומר עוד? אלא שכבר היה.²⁴

במדבר רבה פרשה ג סימן יב

מערב - משם אוצרות שלג ואוצרות ברד וקור וחום וכנגדן היו חונים דגל אפרים ובנימין ומנשה שהיו גיבורים כדי לעמוד בכולם וכן השרה המקום לרוח מערב גרשון שהיה עבודתו בקודש האהל ... דרום - טללי ברכה וגשמי ברכה יוצאין ממנו לעולם ושם חונים דגל ראובן שהוא בעל תשובה שבזכות התשובה הגשמים יורדין. וכן השרה הקב"ה לאותו רוח דרום בני קהת שהיו נושאים הארון שבו התורה ... צפון - משם החושך יוצא לעולם ושם היו חונים שבט דן שהיו חושך בע"ז שעשה ירבעם ... לכך היו חונים שם בני מררי שהיתה עבודתם העצים קרשי המשכן ובריחיו ועמודיו ... מזרח - משם האור יוצא לעולם ושם היו חונים דגל יהודה שהיו בעלי מלוכה בעלי תורה בעלי מצות. לכך היו חונים שם משה ואהרן ובניו שהיו בעלי תורה בעלי מצות מכפרים על ישראל בתפלתם ובקרבתם ... ומי היו בעלי מחלוקת? קרח בן יצהר בן יצחק ולפי שהיו סמוכים להם ראובן ושמעון וגד היו כולם בעלי מחלוקת.²⁵

מסכת יבמות דף ו עמוד א - עמוד ב

יכול יתיירא אדם ממקדש? תלמוד לומר: את שבתותי תשמורו ואת מקדשי תיראו, נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורא במקדש. מה שמירה האמורה בשבת - לא משבת אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת, אף מורא האמורה במקדש - לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש. ואי זו היא מורא מקדש? לא יכנס אדם בהר הבית במקלו, במנעלו, בפונדתו, ובאבק שעל גבי רגליו, ולא יעשנו קפנדריא, ורקיקה מקל וחומר. ואין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מנין? ת"ל: "את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו" (ויקרא יט ל) - מה שמירה האמורה בשבת לעולם, אף מורא האמורה במקדש לעולם.²⁶

שבת שלום ומברכים ראש חודש תמוז לשבת הבאה ומחרתה - מחלקי המים

¹⁹ ראה פסוקים ב-ג בתחילת פרק יח בפרשתנו המדברים בפירוש על הלויים: "וְגַם אֶת אֲחִיךָ מִשֵּׁה לֹי שִׁבְטֵי אֲבִיךָ הַקָּרֵב וְיִלְווּ עִלְיֶיךָ וְיִשְׁרְתוּךָ וְאֵתָהּ וּבְנֶיךָ אֲתָךְ לִפְנֵי אֵהָל הָעֵדוּת. וְשָׁמְרוּ מִשְׁמַרְתְּךָ וּמִשְׁמַרְתָּ כָּל אֵהָל אֶף אֶל כָּלִי הַקֹּדֶשׁ וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא יָמְתוּ גַם הֵם גַּם אֲתֶם". הרי שגם שם שמירת הלויים צריך היה לאושש ולא כמו שכתבנו בסוף ההערה הקודמת.

²⁰ שמירה כלכלית, כספית בנאמנות. גם זה חלק משמירת המקדש.

²¹ ראה השלמת הדרשה בגמרא ערכין יא ע"ב: "רבי יונתן אמר, מהכא: ולא ימותו גם הם גם אתם, מה אתם בעבודת מזבח, אף הם בעבודת מזבח". היינו, שיש ללויים חלק בעבודה המזבח והיא עבודת השיר. הרי שגם השירה היא משמרת. ובתורה היו הדברים מרומזים (שהרי דרשה זו היא קצת בניגוד לפשט המזהיר את הלויים מלהתקרב למזבח), עד שבא עזרא ופירשה. וראה בגמרא ערכין שם מקורות רבים אחרים לשירת הלויים במקדש: "אמר רב יהודה אמר שמואל: מנין לעיקר שירה מן התורה? שנאמר: ושרת בשם ה' אלהיו, איזהו שירות שבשם? הוי אומר: זה שירה ... ותנא מייתי לה מהכא: ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו ... אין ישאו אלא לשון שירה" ועל שירת הלויים באמת יש לדו בנפרד, כאן רק רצינו להראות שגם השירה היא חלק משמירת המקדש.

²² שירה במתן תורה! מי בדיוק שר שם? משה? הקב"ה? בני ישראל? מהגמרא הנ"ל בערכין משמע הקול של הקב"ה. ראה שם. ועכ"פ הרי לנו סיוע לרמב"ן בו פתחנו שמקשר את משמרת המקדש עם מעמד הר סיני.

²³ הרי לנו המעגל השלישי: בית הדין וכל ישראל. גם הם חלק מהציווי על שמירת המקדש. ראה רד"ק דברי הימים ב כג ו: "ישמרו משמרת ה' - הכהנים והלויים ישמרו בתוך בית המקדש כי קדש המה האולם וההיכל ולא יכנסו שם ישראל וכל עם ישראל ישמרו משמרת ה' מבחוץ". זאת ועוד, תפקידם בית הדין הוא לשמור על הכהנים, כפי שכבר ראינו במספר רב של מקומות שהחכמים מורים ומלמדים לכהנים (ראה הכנת הכהן הגדול במסכת יומא). ומפרש מלבי"ם על הפסוק שלנו: "ושמרתם את משמרת הקדש, פסוק זה מיותר שעל הכהנים ובית דינם הזהיר בפסוק ז' ואתה ובניך אתך תשמרו וכו' ... ועל כן פירשו חז"ל שהוא אזהרה לב"ד הכולל של ישראל שישגיחו ע"ז שאל"כ יהיה קצף ופורענות".

²⁴ ולעיל שם בספרא: "ומה תלמוד לומר גם הם גם אתם? לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן הזהיר עליו הכתוב את כל הענין". שזה כאמור כל הקשר לפרשתנו.

²⁵ מעגל השמירה הנוסף של עם ישראל כולו יכול להוסיף שמירה, אבל כאשר מתחברים עם בעלי מחלוקת, הופכת השמירה לשבירה.

²⁶ ומכאן כיבוד מקום המקדש גם כשהוא חרב ובניגוד להר סיני ולמקום המשכן שראינו לעיל. ובימינו, כיבוד בית הכנסת מקדש מעט. וכאן נשלים עניין חשוב שהזכרנו רק בדרך אגב לעיל שכל עניין שמירת המקדש, פלטרין של מלך הוא כלשון פירוש המשנה לרמב"ם בתחילת מסכת תמיד: "ודע כי השמירה והנטירה הללו ששומרים את המקדש על ידי הרובין והמשמרות אינו מחמת פחד, אלא זו מצוה כבוד לבית והידור ורוממות. וכך היו שומרים את המשכן במדבר ובימי שלמה ועד סוף הדורות". אלא שלהלכה פוסק הרמב"ם שהשמירה היא רק בלילה, כפי שנראה מפשט המשנה בתמיד, וכבר הרבו לדון בכך ראשונים ואחרונים שאם כל העניין הוא לכבוד, מדוע רק בלילה?